

Innst. S. nr. 41

(2004-2005)

Innstilling til Stortinget fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen

St.prp. nr. 3 (2004-2005)

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Bakgrunn og generelt om rådsforordning (EF) nr. 1/2003

Ved EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 ble protokollene 21 og 23 og vedlegg XIV til EØS-avtalen endret for å innlemme rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82.

Konkurranseregelverket er en av grunnpilarene i EU-samarbeidet og i EØS-avtalen. For å sikre en ensartet anvendelse av det felles regelverk er Kommisjonen og ESA gitt kompetanse til å håndheve reglene. Imidlertid vil utvidelsen av EU-samarbeidet til 25 land medføre at Kommisjonen ikke lenger vil ha kapasitet til å fortsette dagens regime. For å kunne konsentrere seg om de viktigste sakene, har man gjennom vedtakelsen av rådsforordning nr. 1/2003 desentralisert håndhevelsen av fellesskapets regelverk på konkurranseområdet til medlemslandenes konkurransemyndigheter. Sentrale elementer for å sikre en ensartet håndhevelse er etablering av et samarbeid mellom nasjonale konkurransemyndigheter samt en adgang for Kommisjonen til å gripe inn i alle saker hvor dette anses nødvendig.

Beslutningen i EØS-komiteen ble fattet med forbehold om Stortingets samtykke da gjennomføringen i norsk rett har nødvendiggjort lovendring. Disse lov-

endringene er allerede vedtatt ved lov av 5. mars 2004 nr. 11 om gjennomføring og kontroll av EØS-avtalens konkurranseregler m.v. (EØS-konkurranseloven), jf. Ot.prp. nr. 6 (2003-2004), Innst. O. nr. 50 (2003-2004) og Besl. O. nr. 57 (2003-2004). Bakgrunnen for den raske gjennomføringen i norsk rett var forutsetninger om at de nye reglene skulle tre i kraft innen 1. mai 2004 både i EU og i EFTA-landene i EØS. Dette har imidlertid ikke latt seg gjøre, som følge av forsinkelser i beslutningsprosessen i EØS.

Bakgrunnen for det nye regelverket er behovet, i et utvidet EU-samarbeid, for effektiv håndheving av konkurransereglene og ønsket om å la Kommisjonen prioritere de mest konkurranseskadelige sakene (karteller).

Det nye regelverket innebærer bl.a. at Kommisjonens enerett til å gi unntak fra forbudet mot konkurransebegrensende avtaler, er opphevet. Dette vil gi Kommisjonen større ressurser å sette inn mot de mest skadelige brudd på konkurransereglene. Kommisjonen har i den forbindelse fått styrkede undersøkelses- og kontrollfullmakter. Videre er det innført rett og plikt for nasjonale konkurransemyndigheter og domstoler til å håndheve artikkel 81 (konkurransebegrensende avtaler) og artikkel 82 EF (misbruk av dominerende stilling). Denne desentraliseringen er ivaretatt ved innføring av samarbeidsmekanismer og regler for saksfordeling mellom de forskjellige nasjonale myndigheter og Kommisjonen samt mekanismer for å sikre ensartet rettsanvendelse.

Nærmere om endringene i EØS-avtalen

Det er bare bestemmelsene om overvåkningsorganenes kompetansegrunnlag i forordning nr. 1/2003 som innlemmes i EØS-avtalen. Kommisjonen har satt seg imot å innføre endringene fullt ut i EØS på det nåværende tidspunkt. Det legges derfor opp til visse særskilte EØS-tilpasninger. Kommisjonen har akseptert at avtalen skal revurderes på dette punktet innen utgangen av 2005.

De nye EØS-reglene skal bidra til at foretak med grenseoverskridende virksomhet gis like konkurransevilkår i hele EØS. Det etableres også mekanismer som skal bidra til å sikre en ensartet anvendelse av artikkel 53 og 54 ved en desentralisert håndheving av disse bestemmelsene.

Innlemmelsen av forordning nr. 1/2003 i EØS-avtalen, samt etableringen av et eget EFTA-system for desentralisert håndheving, krever også endringer i Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et Overvåkningsorgan og en Domstol (ODA) av 2. mai 1992 protokoll 4. Forslag til slike endringer vil bli fremmet som egen sak.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Eirin Faldet, Trond Giske og Torny Pedersen, fra Høyre, Afshan Rafiq, lederen Sonja Irene Sjøli og Olemic Thommessen, fra Fremskrittspartiet, Ulf Erik Knudsen og Karin S. Woldseth, fra Sosialistisk Venstreparti, Magnar Lund Berge og May Hansen, fra Kristelig Folkeparti, Dagrun Eriksen og Ola T. Lånke, og fra Senterpartiet, Eli Sollied Øveraas, viser til Odelstingets behandling av Ot.prp. nr. 6 (2003-2004) jf. Innst. O. nr. 50 (2003-2004) om lov om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranseloven) og lov om gjennomføring av kontroll av EØS-avtalens konkurranseregler m.v. (EØS-konkurranseloven).

Komiteen viser til at konkurranseregelverket er en av grunnpilarene i EU-samarbeidet og i EØS-avtalen. For å sikre en ensartet anvendelse av et felles regelverk er kommisjonen og EFTA Surveillance Authority (ESA) gitt kompetanse til å håndheve reglene. Imidlertid vil utvidelsen av EU-samarbeidet medføre at kommisjonen ikke lenger vil ha kapasitet til å fortsette dette regimet. For at man skal kunne konsentrere seg om de viktigste sakene, har man gjennom vedtakelsen av rådsforordning nr. 1/2003 desentralisert håndhevelsen av fellesskapets regelverk på konkurranseområdet til

medlemslandenes konkurransemyndigheter. Det sentrale element for å sikre en mest mulig lik håndhevelse av regelverket er en etablering av et samarbeid mellom nasjonale konkurransemyndigheter, samt en adgang for Kommisjonen til å gå inn i alle saker hvor det anses nødvendig. Disse prinsipper er innarbeidet i det norske lovverket som følge av Innst. O. nr. 50 (2003-2004) og Besl. O. nr. 57 (2003-2004).

Komiteen viser til proposisjonen der det heter:

"Bakgrunnen for den raske gjennomføringen i norsk rett var forutsetninger om at de nye reglene skulle tre i kraft innen 1. mai 2004 både i EU og i EFTA-landene i EØS."

Dette har imidlertid ikke latt seg gjøre, som følge av forsinkelser i beslutningsprosessen i EØS. Komiteen ser proposisjonen som det formelle samtykke til godkjenning av regler som Stortinget allerede har drøftet og vedtatt. Komiteen viser videre til at det ifølge proposisjonen ikke antas å innebære vesentlig økt ressursbruk eller andre administrative kostnader for norske konkurransemyndigheter og domstoler å sette i kraft regelverket. Komiteen slutter seg derfor til proposisjonen.

UTENRIKSKOMITEENS MERKNADER

Utkast til innstilling har blitt forelagt utenrikskomiteen som i brev av 17. november 2004 opplyser at komiteen ikke har merknader til utkastet.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Stortinget gir sitt samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82.

Oslo, i familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, den 18. november 2004

Sonja Irene Sjøli
leder

Ulf Erik Knudsen
ordfører